

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. sausio 13 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų: Ivetos Pelienės (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas), Jovitos Einikienės ir Ernesto Spruogio, dalyvaujant pareiškėjui M. A. ir jo atstovui advokatui A. Š.,

viešame teismo posėdyje išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo M. A. skundą atsakovui Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos dėl sprendimo panaikinimo.

Teismas

n u s t a t ė:

1. Pareiškėjas M. A. kreipėsi į teismą su skundu, prašydamas: 1) panaikinti Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (toliau – Departamentas) direktoriaus 2019 m. gegužės 16 d. sprendimą Nr. 597, kuriuo patvirtintas 2019 m. kovo 20 d. patikrinimo aktas Nr. PA37-53 ir kuriuo patvirtinta 14 346,00 Eur suma (toliau – Sprendimas); 2) priteisti bylinėjimosi išlaidas.

2. Savo poziciją grindžia iš esmės šiais argumentais:

2.1. Pasak pareiškėjo, Sprendimas yra nepagrįstas ir neteisėtas dėl to, kad pareiškėjas Departamento Panevėžio valdybos viršininkui V. J. pateikė rašytines pastabas dėl surašyto patikrinimo akto ir nors akivaizdu, kad pastabas atsakovas gavo, tačiau jos nebuvo išanalizuotos ir įvertintos. Pareiškėjui nėra aišku, kodėl atsakovas neginčija pastabose išdėstytų teiginių teisingumo. Pastabose pareiškėjas aiškiai nurodė, kad patikrinimas atliktas ir jo pagrindu surašytas patikrinimo aktas, vykdam neteisėtą ir nepagrįstą Departamento Panevėžio valdybos viršininko 2019 m. kovo 6 d. pavedimą Nr. (16.5)-ADS-4029) atlikti neplaninį patikrinimą. Be to, pareiškėjas pastabose išdėstė konkrečius faktus, kurie įrodo, jog patikrinimo aktas neatitinka faktinių aplinkybių ir tuo pačiu pridėjo jam priklausančio žemės sklypo planą bei fotonuotraukas.

2.2. Pareiškėjas taip pat paaiškino, kad patikrinimo aktas surašytas, vadovaujantis UAB (*duomenys neskelbtini*) atliktu skaičiavimu, tačiau markšeideriniai matavimai buvo atlikti tik dalyje pareiškėjui priklausančio sklypo, esančio adresu: (*duomenys neskelbtini*). Ginčo situacijoje nebuvo skaičiuojamas likusio grunto kiekis, kuris buvo paskleistas bei sandėliuojamas pareiškėjui priklausančio žemės sklypo plote.

Taip pat patikrinimo akte buvo remiamasi 2018 m. birželio 20 d. patikrinimo aktu Nr. T8-225, kuriuo konstatuota, kuriame nebuvo pateikti konkretūs objektyvūs duomenys apie išvežto iš pareiškėjui priklausančio žemės sklypo grunto kiekį.

Be kita ko, pastabose pareiškėjas nurodė, kad jokių duomenų, kad Panevėžio aplinkkelio rekonstrukcijos darbams reikalingas gruntas buvo vežamas iš pareiškėjui priklausančių žemės sklypų,

nėra, todėl atsakovo padaryta išvada, kad iškastą iš telkinio gruntą pareiškėjas išvežė į AB (*duomenys neskelbtini*) vykdomą aplinkkelio remonto vietą ties Rėklių k., Panevėžio r., yra neteisinga.

2.3. Pareiškėjo teigimu, nors patikrinimo akte minimi duomenys iš nutarimo administracinio nusižengimo byloje, kuriuo jam už administracinį nusižengimą, numatytą Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 262 straipsnio 1 dalyje, paskirta administracinė nuobauda, tačiau dokumentuose nėra nurodytas išvežto grunto kiekis. Taip pat nėra apskaičiuota tiksli aplinkai padaryta žala.

2.4. Pastabose pareiškėjas atkreipė dėmesį į tai, kad patikrinus UAB (*duomenys neskelbtini*) atliktų iškasto ir išvežto grunto tūrių apmatavimų teisingumą, paaiškėjo, kad UAB (*duomenys neskelbtini*) ataskaitoje nurodytas paskleisto ploto vidutinis storis (0.3 metro) yra neteisingas.

Pastabose buvo nurodyta ir tai, kad patikrinimo akte, apskaičiuojant mokestį už valstybinius gamtos išteklius, netinkamai traktuojamas Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo nuostatos, reglamentuojančios gamtos išteklių naudojimą.

2.5. Pareiškėjo pateiktose pastabose išdėstyti teiginiai nei dėl atlikto patikrinimo, kurio pagrindu buvo surašytas patikrinimo aktas, inicijavimo teisėtumo, nei dėl patikrinimo akte išdėstytų aplinkybių neatitikimo faktinėms aplinkybėms nebuvo įvertinti ginčijame Sprendime, taigi Sprendimas nėra teisėtas ir pagrįstas.

2.6. Teismo posėdžio metu pareiškėjas ir jo atstovas skundą palaikė, prašė jį tenkinti jame nurodytais argumentais.

3. Atsakovas Departamentas atsiliepime į skundą su juo nesutinka, prašė skundą atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepime savo poziciją grindžia šiais argumentais:

3.1. Atsakovas atkreipė dėmesį, kad 2019 m. kovo 6 d. pavedime atlikti patikrinimą klaidingai nurodyti teisės aktų punktai, apibrėžiantys atlikto neplaninio patikrinimo teisinį pagrindą. Pasak atsakovo, akivaizdu, kad patikrinimas atliktas ne gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą ar pavedimą, bet turint informacijos dėl ūkio subjekto veikos, kuri gali prieštarauti teisės aktams. Atsakovo teigimu, pavedime atlikti patikrinimą kaip teisinis patikrinimo pagrindas turėjo būti ne Viešojo administravimo įstatymo 36⁴ straipsnio 12 dalies 2 punktas, aplinkos ministro 2011 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. DI-145 patvirtinto Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų, vykdančių aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, reikalavimų 27¹.2 punktas, Departamento direktoriaus 2018 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. AD1-61 Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų, vykdančių aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, taisyklių 31.2 punktas. Atsakovo nuomone, toks klaidingas teisės aktų punktų nurodymas pavedime atlikti patikrinimą neturėtų būti laikomas esminiu procedūrinio pažeidimu, kuris lemtų skundžiamo akto panaikinimą.

3.2. Taip pat paaiškino, kad pareiškėjui mokestis už valstybinius gamtos išteklius buvo paskaičiuotas remiantis UAB (*duomenys neskelbtini*) nustatytu iš pareiškėjo sklypų išvežto grunto tūriu. Pastaroji įmonė yra specializuota įmonė, teikianti markšneiderinių matavimų paslaugas, kuri ir atliko pareiškėjo iškastos kūdros matavimą bei apskaičiavo iškasto bei išvežto grunto tūrį. Atsakovas neturi jokio pagrindo abejoti jam pateiktas matavimų ataskaitos duomenų apskaičiavimais.

3.3. Pabrėžė, kad pareiškėjo atžvilgiu buvo pradėta administracinio nusižengimo teiseną ir Panevėžio apylinkės teismo Panevėžio rūmų įsiteisėjusia 2018 m. spalio 10 d. nutartimi administracinio nusižengimo byloje faktas, jog pareiškėjas iškastą gruntą išvežė į kelio remonto vietą, yra konstatuotas.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjui kasant dirbtinį nepratekamą vandens telkinį, išgautas gruntas buvo naudojamas kelio remontui. Kadangi pareiškėjas iškastą statybinį gruntą naudojo ne savo reikmėms be Žemės gelmių įstatymo 12 straipsnyje numatyto, Lietuvos tarnybos išduoto leidimo ir šio naudojimo nedeklaravo, jam pagrįstai buvo priskaičiuotas mokestis už valstybinius gamtos išteklius padidintu tarifu.

Teismas

k o n s t a t u o j a:

4. Nagrinėjamoje byloje kilo ginčas dėl to, ar teisėtai ir pagrįstai Departamentas priėmė Sprendimą, kuriuo patvirtino 2019 m. kovo 20 d. patikrinimo aktą Nr. PA37-53 ir 14 346,00 Eur sumą, kurią pareiškėjas privalo sumokėti.

5. Remiantis byloje esančiais rašytiniais įrodymais nustatyta, kad Departamento Panevėžio valdybos Aplinkos apsaugos inspekcija pagal Departamento Panevėžio valdybos viršininko 2019 m. kovo 6 d. pavedimą atlikti patikrinimą Nr. (16.5)-AD5-4029 pradėjo patikrinimą, kurio tikslas apskaičiuoti nuslėptus mokesčius už iš M. A. priklausančių žemės sklypų, esančių adresu: (*duomenys neskelbtini*), iškastą ir neteisėtai panaudotą gruntą. Patikrinimo metu nustatyta, kad pareiškėjas pagal suderintą su Aplinkos apsaugos agentūros leidimą kasant nepratekamąjį vandens telkinį, dalį iškasto grunto iš telkinio išvežė į AB (*duomenys neskelbtini*) vykdomą aplinkkelio remonto vietą ties Rėklių k., Panevėžio r. Nustatyta, kad mokestis už, neturint nustatyta tvarka išduoto Lietuvos geologijos leidimo, iškasus nepratekantį vandens telkinį ir išvežus dalį išgauto grunto į Panevėžio vakarinio aplinkkelio statybos remonto darbus, sudaro 14 346,00 Eur. Atsižvelgiant į tai, Departamento Panevėžio valdybos Aplinkos apsaugos inspekcija 2019 m. kovo 20 d. patikrinimo aktu Nr. PA37-53 pareiškėjui priskaičiavo 14 346,00 Eur mokestį už valstybinius gamtos išteklius.

Departamento direktorius 2019 m. gegužės 16 d. sprendimu Nr. 597 patvirtino 2019 m. kovo 20 d. patikrinimo aktą Nr. PA37-53.

6. Šiuo atveju Departamentas, priimdamas Sprendimą, vykdė viešojo administravimo subjekto funkcijas ir turėjo, be kita ko, laikytis ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI), reikalavimų.

VAI 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata, kad individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos.

Pažymėtina, kad VAI 3 straipsnyje numatytais principais yra grindžiamas geras viešasis administravimas (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. balandžio 30 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A492-1978/2012). Tinkamas, atsakingas valdymas, kaip ne kartą akcentuota Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, yra neatsiejamas nuo gero administravimo reikalavimų (žr. 2015 m. gruodžio 21 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. I-7-552/2015). Gero administravimo principas yra Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisinės sistemos pamatinis principas. Jis įtvirtintas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalis) bei tarptautiniuose dokumentuose (Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnis ir kt.).

VAI 8 straipsnio 1 dalis nustato, jog individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išaiškinęs, kad VAI 8 straipsnyje reglamentuotos imperatyvaus pobūdžio normos, suponuojančios normos adresatui – viešojo administravimo subjektui – privalomą elgesio modelį priimant individualius administracinius aktus (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. balandžio 2 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A662-1230/2012, 2015 m. kovo 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1536-662/2015 ir kt.). Akcentuotina, kad VAI įtvirtinta individualaus administracinio akto turiniui keliamų reikalavimų taisyklė yra bendroji taisyklė, kurios paprastai turi laikytis visi viešojo administravimo (viešojo administravimo funkcijas vykdančys) subjektai, priimdami individualius administracinius aktus pagal savo kompetenciją.

Viešojo administravimo funkcijas vykdančias subjektas, priėmęs negatyvias pasekmes sukeltantį sprendimą, turi pareigą jį pagrįsti tiek teisiniais, tiek faktiniais argumentais, t. y. nurodyti priežastis, lėmusias neigiamo sprendimo priėmimą (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. balandžio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A602-658/2013).

Kiekvienu konkrečiu atveju, vertinant individualaus administracinio akto teisėtumą VAI 8 straipsnio požiūriu, turi būti atsižvelgiama ir į tuos teisės aktus, kurie reguliuoja konkretų teisinį santykį, t. y., turi būti įvertinama, kokie ir kokia apimtimi yra teisiškai reikšmingi faktai bei kokios konkrečios materialinės teisės normos asmeniui gali sudaryti atitinkamas prielaidas bei sąlygas, kad būtų sukurtos, panaikintos ar pakeistos asmens subjektinės teisės tam tikruose teisiniuose santykiuose

(Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. rugsėjo 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A438-774/2010, 2012 m. rugpjūčio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A438-1744/2012, 2014 m. vasario 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A756-856/2014 ir kt.).

6.1. Pareiškėjo teigimu, skundžiamas Sprendimas yra neteisėtas ir nepagrįstas dėl to, kad Departamento Panevėžio valdybos viršininkui pateiktos rašytinės pastabos dėl surašyto patikrinimo akto, nebuvo išanalizuotos ir neįvertintos. Atsakovas, priimdamas skundžiamą aktą, nenuginčijo pareiškėjo pastabose išdėstytų teiginių.

Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad atsakovas skundžiamame Sprendime tik abstrakčiai nurodė, kad Departamente gautas M. A. 2019 m. balandžio 18 d. raštas „Pastabos dėl patikrinimo akto“ (2019 m. balandžio 19 (reg. Nr. AD4-9643)), tačiau tame rašte išdėstytų pastabų detaliau nenagrinėjo, t. y. nepatvirtino ir / ar nepaneigė jų, kitaip tariant, nesusiejo su jokiais objektyviais duomenimis ar faktais, turinčiais įtakos Sprendimo priėmimui. Pvz., pastabose pareiškėjas nurodė, kad nebuvo skaičiuojamas likusio grunto kiekis, kuris buvo paskleistas bei sandėliuojamas likusiame pareiškėjui priklausančiame žemės sklypo plote (2 pastaba), tačiau atsakovas neatsižvelgė į šią pastabą ir visiškai neaišku, kaip ją įvertino. Iš ginčijamo Departamento Sprendimo taip pat pareiškėjui neaišku, kokie konkretūs objektyvūs duomenys patvirtina apie išvežto iš pareiškėjui priklausančio žemės sklypo grunto kiekį, pareiškėjas taip pat pastabose, be kita ko, neigia, kad Panevėžio aplinkkelio rekonstrukcijos darbams reikalingas gruntas apskritai buvo vežamas iš AB (*duomenys neskelbtini*) smėlio telkinio bei UAB (*duomenys neskelbtini*) priklausančio smėlio telkinio ir pan. Kaip matyti, atsakovas jokios pareiškėjų pastabų analizės, jų vertinimo ir išvadų, jas patvirtindamas teisiškai reikšmingais faktais bei konkrečiomis materialinės teisės normomis, neatliko ir jų nevertino, o tik apsiribojo nurodydamas, kad pareiškėjo pastabos Departamente gautos (skundžiamo Sprendimo 2 puslapis).

Pastebėtina ir tai, kad pareiškėjas teikė ir papildomus duomenis (prie pastabų pridėtas žemės sklypo planas ir 16 fotonuotraukų), kurie taip pat nebuvo įvertinti, o ginčijamas Sprendimas buvo priimtas remiantis kitais duomenimis. Tokiu būdu, nesant pakankamo faktinių aplinkybių vertinimo, negalima paneigti pareiškėjo skundo argumentų, kad atsakovas privalėjo atlikti išsamų pareiškėjo pateiktų pastabų vertinimą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tai, kad asmuo gali ginčyti sprendimą teisme, nepaneigia viešojo administravimo subjekto pareigos laikytis teisės principų ir nepažeisti asmens procesinių teisių. Teisės į veiksmingą teisinę gynybą principas, o kartu ir principas asmeniui būti išklausytam turi būti užtikrinamas viešojo administravimo subjektui nagrinėjant klausimą, t. y. iki administracinio sprendimo priėmimo institucijoje.

6.2. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad šioje byloje ginčijamas Departamento Sprendimas priimtas pažeidžiant VAĮ numatytus objektyvumo ir gero administravimo principus, taip pat šiame įstatyme numatytus individualaus administracinio akto bendruosius reikalavimus.

7. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Departamento Sprendimo neatitikimas VAĮ 8 straipsnio 1 dalies reikalavimams nagrinėjamu atveju turi būti vertinama kaip esminė ir sudaranti savarankišką bei pakankamą pagrindą pripažinti ginčijamą Sprendimą neteisėtu ir jį panaikinti (Administracinių bylų teisenos įstatymo 91 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Kiti pareiškėjo argumentai plačiau nenagrinėtini dėl anksčiau padarytos teismo išvados.

7.1. Teismo vertinimu, atsakovas turėtų iš naujo išnagrinėti pareiškėjo pateiktas pastabas (Departamente gautos 2019 m. balandžio 19 d. (reg. Nr. AD4-9643)) ir priimti sprendimą, atitinkantį anksčiau aptartus VAĮ 3 ir 8 straipsnių reikalavimus. Tuo pačiu atsakovas privalo ištaisyti klaidingai nurodytus teisės aktų punktus, apibrėžiančius atlikto neplaninio patikrinimo teisinį pagrindą.

8. Pareiškėjas taip pat prašo priteisti patirtas bylinėjimosi išlaidas.

8.1. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 40 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę gauti iš kitos proceso šalies savo išlaidų atlyginimą. ABTĮ 40 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę reikalauti atlyginti jai išlaidas advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti. Atstovavimo išlaidų atlyginimo klausimas sprendžiamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

8.2. Pareiškėjui priteistinas Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Finansų ministerijos 2019 m. liepos 23 d. sumokėtas 22,50 Eur žyminis mokestis (tai patvirtina byloje esantis mokėjimo nurodymas Nr. 20420).

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 84-87 straipsniais, 88 straipsnio 2 punktu ir 132 straipsniu, teismas

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo M. A. skundą tenkinti iš dalies.

Panaikinti Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos 2019 m. gegužės 16 d. sprendimą Nr. 597 ir įpareigoti Aplinkos apsaugos departamentą prie Aplinkos ministerijos priimti naują sprendimą, atitinkantį Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 ir 8 straipsnių reikalavimus.

Sprendimas per trisdešimt kalendorinių dienų nuo jo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas apeliacine tvarka Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, skundą paduodant per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjai

Iveta Pelienė

Jovita Einikienė

Ernestas Spruogis